

Internationale organisaties

Principes voor multilaterale samenleving

Visiedocument, hoofdstuk 5

sgp»jongeren, commissie Internationaal

Najaar 2018

5. Internationale organisaties

Principes voor multilaterale samenwerking

Internationale samenwerking is cruciaal, met name om internationale vrede en stabiliteit te bewaren en te bevorderen. SGP-jongeren is dan ook voorstander van goede internationale samenwerking. De belangrijkste (mondiale) internationale organisatie is de Verenigde Naties (VN). Vandaag de dag vormen de VN-organisaties een gigantisch apparaat, die zich bezighouden met talloze onderwerpen, onderverdeeld in vele sub-organisaties. SGP-jongeren ziet de VN op zichzelf als een waardevolle internationale organisatie. Immers, internationale samenwerking is op veel punten pure noodzaak om ook op nationaal niveau de beste resultaten te behalen. Bovendien is een belangrijk aspect van een internationaal forum als de VN de mogelijkheid tot vreedzame geschillenbeslechting.

Het belang van samenwerken in internationaal verband zal door SGP-jongeren altijd worden uitgedragen. Juist in een globaliserende wereld is samenwerking onmisbaar. Idealiter betekent internationale samenwerking een win-winsituatie voor alle betrokken partijen. Dit gezegd zijnde is de huidige wijze van internationale samenwerking, zoals bijvoorbeeld in de VN, verre van perfect. Het ideaalbeeld bekent ook niet dat internationale organisaties om deze reden onbeperkt macht naar zich toe kunnen trekken. De basis van een internationale organisatie zou moeten zijn dat diverse staten samen komen om problemen vreedzaam op te lossen en het algemeen belang te dienen en te bevorderen. Hierbij moet opgemerkt worden dat (beperkte) soevereiniteitsoverdracht een middel kan zijn om hieraan bij te dragen, maar dat het nooit een doel op zich moet zijn en in veel gevallen ook niet noodzakelijk is.⁴⁵

Nederland moet zich met gelijkgezinde landen inzetten voor de broodnodige hervormingen van organisaties als de VN. Dit hoofdstuk richt zich met name op de VN. Hierbij wordt ingezoomd op de VN-Mensenrechtenraad, als een van de VN-organen waar misstanden en tekortkomingen het beste zichtbaar zijn. Omdat Nederland naast de VN, EU en NAVO lid is van nog tientallen andere internationale organisaties, maar het onmogelijk is die allemaal te bespreken, is het belangrijk om enkele algemene principes te benoemen voor internationale samenwerking in organisaties of verdragen.

SGP-jongeren ziet graag onder meer de volgende algemene principes terug in internationale organisaties en verdragen en in hun werkwijze:

- bevorderlijk voor het nationaal belang van deelnemende staten, maar bovendien ten dienste aan het algemeen belang. Hierbij valt te denken aan zaken als internationale vrede, stabiliteit, welvaart en gerechtigheid;
- gelijkwaardigheid van deelnemende staten;
- respect voor onderlinge (cultuur)verschillen (geen opdringen van eigen, seculiere moraal);
- respect voor soevereiniteit, maar met de mogelijkheid elkaar in gelijkwaardigheid aan te spreken;
- oog voor efficiëntie, effectiviteit en resultaatgerichtheid.

Deze principes kunnen ook toegepast worden op actuele vraagstukken, zoals het sluiten van handelsverdragen door de Europese Unie met andere landen. Hierbij moet gesteld worden dat verslechtering van bestaande product-, milieu- en klimaatstandaarden nooit het resultaat mag zijn.

Na een korte lijn naar de Bijbelse boodschap volgt een bespreking van de belangrijkste VN-organen, met daarbij in het bijzonder aandacht voor de belangrijkste aandachtspunten en noodzakelijke hervormingen die SGP-jongeren ziet. Tot slot wordt kort stilgestaan bij internationale verdragen.

Bijbels perspectief

Al in het begin van de Bijbel wordt er gesproken van samenwerking tussen mensen. Daar waren de motieven echter verkeerd. De mensen begonnen samen te werken om verstrooiing van de mensheid over de aarde te voorkomen. De mens wilde namelijk onafhankelijk van God zijn. Ook vandaag de dag speelt dit motief nog een grote rol, bijvoorbeeld in de vorm van de maakbaarheidsgedachte. Vanuit Bijbels ziet SGP-jongeren verschillende redenen om positief tegen internationale samenwerking aan te kijken. Goede samenwerking kan bijvoorbeeld bijdragen aan meer internationale vrede, stabiliteit en gerechtigheid. Tegelijkertijd moeten internationale samenwerking, coalities en allianties niet leiden tot de gedachte dat de menselijke inzet de bepalende factor is.

⁴⁵ De internationale organisaties die al eerder aan bod zijn gekomen (de NAVO in hoofdstuk 1, de EU in hoofdstuk 2), worden in dit hoofdstuk buiten beschouwing gelaten. Verder komt het onderwerp militaire missies (waaronder VN-vredesmissies) aan bod in hoofdstuk 1.

In de gedachte achter een term als “ever closer union”⁴⁶ lijkt dit echter wel besloten te liggen. Hoewel het idee om conflict te voorkomen daarbij prijzenswaardig is, is de gedachte dat de mens dit zelf met een internationale organisatie kan realiseren ongepast en onjuist.

De Verenigde Naties

De VN-Mensenrechtenraad

Een speerpunt van de Verenigde Naties is al sinds haar bestaan het onderwerp mensenrechten. De VN-Mensenrechtenraad is tegelijk het belangrijkste internationale forum waarbinnen mensenrechten worden besproken. Dat het onderwerp een dermate hoge plaats op de VN-agenda heeft is op zichzelf prijzenswaardig. Zoals uitvoeriger besproken zal worden zijn er echter tal van problemen. Naar de mening van SGP-jongeren is de Raad met de huidige vorm en inhoud een regelrechte belediging voor de mensenrechten. De Mensenrechtenraad bestaat bij de gratie van de lidstaten, net als veel andere VN-organen. In tegenstelling tot de VN-Veiligheidsraad en de Algemene Vergadering heeft de Mensenrechtenraad geen formele macht of bevoegdheden, en kan er dus ook niets afgedwongen worden. De Raad kan echter wel degelijk een rol van betekenis spelen. Voor veel ‘gewone’ burgers is de VN een gezaghebbende organisatie. Uitingen van de VN hebben invloed op de publieke opinie.

Daarnaast is de macht die de Mensenrechtenraad heeft die van naming and shaming. In landen als Noord-Korea en China hebben slachtoffers geen stem. De Raad kan in zulke gevallen het verschil maken door voor deze mensen op te komen en hun situatie internationaal onder de aandacht te brengen. Veel staten blijken bijzonder gevoelig te zijn voor publieke, internationale aantijgingen. Een verklaring van de VN waarin staat dat mensenrechten worden geschonden verzwakt een land op het internationale toneel. Maar ook in het eigen land ontstaat er schade, doordat politieke dissidenten zich gesterkt weten door het oordeel van ‘de VN’. Diverse staten schrikken er daarom niet voor terug allerlei drukmiddelen – economisch, financieel, politiek, diplomatiek – in te zetten om ervoor te zorgen dat ze niet bekritiseerd zullen worden. Deze macht van naming and shaming tekent dus het potentiële belang van de Mensenrechtenraad.⁴⁷ Nederland moet zich ervoor inzetten dat deze taak zonder belemmering uitgevoerd kan worden en hier een actieve bijdrage aan leveren.

Vanwege allerlei ernstige problemen in het hele ‘systeem’ van de Mensenrechtenraad (input, proces en output) komt deze potentiële waarde van de Raad echter maar zelden tot zijn recht. De belangrijkste problemen worden hierna besproken. Hierbij dient de Mensenrechtenraad voornamelijk als het meest in het oog springende voorbeeld bij de besproken problemen. De meeste problemen zijn namelijk ook aan de orde in andere VN-geledingen.

Een eerste groot probleem met de VN-Mensenrechtenraad is dat de vraag niet is of, maar hoeveel vertegenwoordigers van autoritaire en dictatoriale regimes hoge posities binnen de VN bekleden. Stuk voor stuk zijn het landen die weinig tot geen enkel respect voor mensenrechten tonen en verkozen worden (door andere landen) in een raad of commissie die de bevordering van mensenrechten juist als haar kerntaak heeft. De praktijk leert dat niet zelden de meerderheid van de kandidaten voor een zetel in een Mensenrechtenraad een dubieuze mensenrechtensituatie kent.⁴⁸ Onder diplomatieke druk blijken westerse landen echter ook niet altijd zo principieel te zijn als ze zich voordoen, door toch op autoritaire regimes te stemmen.⁴⁹ Met de oprichting van de nieuwe Mensenrechtenraad in 2006 werd besloten dat leden verkozen zouden worden in competitieve verkiezingen. Bij de verkiezingen voor de nieuwe leden moest de bevordering en bescherming van mensenrechten in het betreffende land meegewogen worden.⁵⁰ Nog verdergaand was de bepaling dat landen die ernstige en systematische mensenrechtenschendingen pleegden uit de Raad gezet zouden kunnen worden.⁵¹ Allerlei mensenrechten-schendende regimes blijven echter terugkeren in de Raad. Nederland moet zich ervoor inzetten dat landen die structureel en op grove wijze mensenrechten schenden niet verkozen worden in de Mensenrechtenraad. Daarnaast moet Nederland er niet voor terugdeinzen ertoe op te roepen om regimes die mensenrechten schenden te verwijderen uit de Raad.⁵²

46 Zie hoofdstuk 2 (De Europese Unie).

47 Voor de analyse in deze alinea is gebruikgemaakt van de volgende bron: Neuer, H. (2018). Hillel Neuer Speech to SIHMUN at UN European Headquarters: <https://www.youtube.com/watch?v=1kXMISRHGB4>

48 UN Watch. (2016). Electing the 2017-2019 Member of the U.N. Human Rights Council: <https://www.unwatch.org/wp-content/uploads/2016/10/HRC-Candidates-Report-2017-2019-Final-1.pdf>

49 UN Watch. (2018). Saudis Win Seat on Third UN Women’s Rights Body: <https://www.unwatch.org/un-sells-3-womens-rights-bodies-oil-rich-saudi-arabia/>

50 Verenigde Naties. (z.d.) Resolutie 60/251. (Algemene Vergadering).

51 Neuer, H. (2018). Hillel Neuer Speech to SIHMUN at UN European Headquarters: <https://www.youtube.com/watch?v=1kXMISRHGB4>

52 In lijn met resolutie 60/251. Verenigde Naties. (z.d.) Resolutie 60/251. (Algemene Vergadering).

De VN en Israël

Een tweede hardnekkig probleem is het anti-Israëlsentiment in de Raad. De consequentie van problematische regimes op belangrijke posities wordt hiermee ook gelijk blootgelegd. Zo heeft een groep landen het voor elkaar gekregen dat Israël iedere sessie van de Raad terugkomt door middel van een vast agendapunt, het beruchte agenda item 7. Van alle resoluties gericht aan een specifieke staat die de Mensenrechtenraad in de periode 2006-2016 aannam, betroffen meer dan de helft Israël (68 van de 135 resoluties).⁵³ Nederland moet zich verzetten tegen dit hardnekkige anti-Israëlsentiment, in lijn met de SGP-motie van 2 november 2017.⁵⁴

De anti-Israëlhouding die in veel VN-geledingen prominent aanwezig is, zoals UNESCO en de Mensenrechtenraad, moet actief en resoluut bestreden worden. Het zijn veelal autocratische regimes, maar helaas ook Europese landen, die zich vaak schuldig maken aan deze houding. Dit komt o.a. tot uiting in het absoluut disproportionele aantal VN-resoluties dat zich specifiek tegen Israël richt; Nederland moet lidmaatschap van VN-gerelateerde organisaties die zich onop- houdelijk schuldig maken aan disproportionele veroordeling van Israël heroverwegen. Zolang sprake is lidmaatschap, geldt het voorgaande punt. Belangrijk is dat als er enige ruimte is voor verbetering, het democratische en redelijke geluid ook gehoord wordt in de VN;

UNRWA (United Nations Relief and Works Agency), de organisatie die Palestijnen van hulp voorziet, moet grondig hervormd worden. Belangrijkste punten hierbij het afschaffen van de vluchtelingenstatus voor nieuwe generaties en het zuiveren van lesmateriaal en personeel van antisemitisme en Israëlhaat. De Nederlandse regering moet UNRWA een deadline stellen om de grondige hervorming door te voeren. Wanneer hier geen gehoor aan gegeven wordt, dient de Nederlandse bijdrage aan UNRWA opgeschort te worden.

De VN en ideologie

Andere problematische aspecten zijn onder meer te vinden op het snijvlak van ethiek en ideologie. Allereerst is de algehele tendens overduidelijk sterk pro-abortus. Als tweede is er het streven naar comprehensive sexuality education, afgekort CSE. Dit speelt een steeds belangrijkere rol in de VN. Het komt erop neer dat landen ertoe worden opgeroepen kinderen al van jongs af te leren dat er op het gebied van seksualiteit van alles mogelijk en normaal is, onder het mom van rechten en vrijheden. Tegen beide aspecten is relatief weinig weerstand. Op het onderwerp van ethische zaken heeft Nederland allereerst zelf huiswerk te doen. Nederland speelt op dit vlak vaak een negatieve rol, als het gaat om het bevorderen en verdedigen van geheel verkeerde zaken als abortus. Vervolgens moet Nederland ervoor zorgen dat het pro-life-geluid gehoord wordt in de Mensenrechtenraad en dat daar voor andere landen ook ruimte voor is, zonder dat daar op welke manier dan ook sancties op volgen.

Het is ongewenst dat van bovenaf uit VN-geledingen ideologische standpunten opgedrongen worden aan lidstaten. Vooral op het gebied van cultuur en onderwijs en moeten lidstaten hun eigen beleid kunnen voeren. Op sociaaleconomisch gebied dient de VN geen herverdelingsprojecten voor te staan.

Daarnaast komt het voor dat een internationale organisatie (zoals de VN) anderen de wil opdringt zonder dat kritisch naar de eigen organisatie gekeken wordt. Internationale organisaties moeten ook intern gecontroleerd worden. Het is belangrijk dat dit niet eenmalig gebeurt, maar dat er voortdurende zelfreflectie plaatsvindt, waarbij gekeken wordt naar ontwikkelingen en mogelijke verbeterpunten. De controle kan vormgegeven worden door een raad die de handwijze van organisatie nauwlettend controleert, maar die ook daadwerkelijk bevoegdheden heeft om in te grijpen. Kortom, zeker wanneer een organisatie (lid)staten aanspreekt, zich actief met hen bemoeit en aanbevelingen doet, moet de organisatie allereerst intern op orde zijn. Daarbij moet primair gedacht worden aan het uitbannen van de in dit hoofdstuk besproken problemen.

Andere problemen

Als vierde is er het probleem van eenzijdigheid. Een bepaalde vorm van politieke correctheid wordt zichtbaar in de thema's die steeds terugkomen, of juist nooit aan bod komen. Populisme, extreemrechts en islamofobie worden bijvoorbeeld relatief veel besproken, terwijl problemen veroorzaakt door bijvoorbeeld communisme of socialisme, of kritische geluiden over de donkere kanten van de islam praktisch onbesproken blijven. In veel gevallen gaan zowel autoritaire als democratische landen hierin mee. Deze aanpak werkt polariserend en contraproductief. Een sterk politiek gekleurde Raad trekt gelijkgestemden aan en jaagt andersdenkende regeringen tegen zich in het harnas. Nederland moet zich verzetten tegen eenzijdigheid van onderwerpen in de Raad, en moet waken tegen verdere polarisatie.

53 UN Watch. (2016). The U.N. and Israel: Key Statistics from UN Watch. <https://www.unwatch.org/un-israel-key-statistics/>

54 Tweede Kamer, vergaderjaar 2017–2018, 34 775, nr. 44

Als vijfde probleem leeft er in de Raad, generaliserend gesproken, vaak sterk de gedachte dat de overheid de oplossing zou moeten bieden voor alle mogelijke problemen. Deze grote rol die weggelegd wordt voor de staat creëert allereerst verwachtingen die vaak niet waargemaakt kunnen worden. Een misplaatste maakbaarheidsgedachte dus. Daarnaast is er weinig aandacht voor de verantwoordelijkheid van burgers. Dit neemt echter niet weg dat een eenzijdige focus op de mens als 'rechthebbende' en 'slachtoffer' als die rechten niet vervuld worden problematisch en niet bevorderlijk voor het welzijn is. Rechten, plichten en verantwoordelijkheden horen bij elkaar, en bevorderen samenlevingen waarin mensen naar elkaar omkijken, en niet te veel van de overheid verwachten. Nederland moet zich ervoor inzetten dat er in de Raad een evenwichtig en genuanceerd geluid klinkt: het gaat niet alleen om rechten en om overheidsinzet, maar ook om plichten en eigen verantwoordelijkheid.

In het kort zijn er vele uitdagingen als het gaat om de Nederlandse rol in de Mensenrechtenraad. Nederland moet echter wel blijven deelnemen aan de Mensenrechtenraad. Grondige veranderingen, waaronder een cultuurverandering, zijn nodig, en dit moet dan ook de Nederlandse inzet zijn. Durf en doorzettingsvermogen zijn daarvoor vereisten. Terugtrekking uit de Raad is volgens SGP-jongeren niet het juiste antwoord, omdat de Raad niet zomaar zal verdwijnen en omdat dialoog te allen tijde belangrijk blijft. Juist door actief deel te blijven nemen kan bijgedragen worden aan een rechtvaardige Mensenrechtenraad die zich bovendien inzet voor het doen van recht en gerechtigheid voor hen die dat het meest nodig hebben.

Internationale verdragen

Het is van belang dat belangrijke internationale verdragen die grote impact hebben op het dagelijkse leven van burgers van lidstaten, uitgebreid worden besproken in het politieke debat. Hierbij valt te denken aan gevallen van soevereiniteitsoverdracht en/of (handels)verdragen waarbij omstreden compromissen zijn gesloten. Voordat een verdrag geïmplementeerd wordt is het van belang dat de voor- en nadelen van een verdrag goed in beeld worden gebracht. Het is begrijpelijk dat niet elk verdrag eindeloos kan worden besproken. Verdragen die diep ingrijpen dienen echter wel uitgebreid besproken te worden, waarbij de vraag gesteld moet worden welke invloed het verdrag heeft op Nederland. In het geval van een ingrijpend verdrag en/of soevereiniteitsovereïnderheid in de parlement te worden bekrachtigd. Dit geeft extra legitimiteit aan (al dan niet EU-)verdragen en is een extra verzekering voor ruim draagvlak, wat belangrijke stappen in de goede richting zijn.

SGP-jongeren is ervan overtuigd dat uitvoering van bovengenoemde voorgestelde hervormingen principes de VN als geheel en alle lidstaten ten goede zullen komen. Hiermee zijn het draagvlak en voortbestaan van de VN ook zonder meer gegdiend.

Concreet

- Nederland moet voor deelname aan internationale organisaties en verdragen werken met een set van minimale principes waaraan voldaan moet worden. Hierbij valt te denken aan de volgende principes:
 - o bevorderlijk voor het nationaal belang van deelnemende staten, maar bovendien ten dienste aan het algemeen belang. Hierbij valt te denken aan zaken als internationale vrede, stabiliteit, welvaart en gerechtigheid;
 - o gelijkwaardigheid van deelnemende staten;
 - o respect voor onderlinge (cultuur)verschillen (geen opdringen van eigen, seculiere moraal);
 - o respect voor soevereiniteit, maar met de mogelijkheid elkaar in gelijkwaardigheid aan te spreken;
 - o oog voor efficiëntie, effectiviteit en resultaatgerichtheid.
- Nederland moet zich met gelijkgezinde landen inzetten voor de broodnodige hervormingen van organisaties als de VN. De besproken principes lenen zich ervoor om als leidraad gebruikt te worden.
- Nederland moet zich er actief voor inzetten dat de VN-Mensenrechtenraad haar macht van naming and shaming zonder belemmering uitvoeren. Het middel om dit te bereiken is onder meer het realiseren van onderstaande hervormingen;
- Diverse VN-onderdelen hebben grondige hervorming nodig. De VN-Mensenrechtenraad, maar ook organisaties als UNESCO en UNRWA, zijn hier overduidelijke voorbeelden van. Nederland dient zich onophoudelijk sterk te maken voor aanpak van ten minste de volgende problemen:
 - o talloze vertegenwoordigers van autoritaire en dictatoriale regimes bekleden hoge posities binnen de VN (juist ook op het gebied van mensenrechten);
 - o er heerst een anti-Israëlsentiment in vele VN-instellingen (met name de Mensenrechtenraad, de Algemene Vergadering, UNESCO en UNRWA);
 - o de algehele tendens op ethisch vlak is zorgelijk. Zaken als abortus worden te vaak opgedrongen aan staten, door andere staten en door organisaties;
 - o er zijn voortdurende en toenemende om zeer progressief en liberaal onderwijs in de hele wereld te bevorderen, bijvoorbeeld op het vlak van seksualiteit en seksuele moraal;
 - o de agendapunten in diverse VN-fora en -organisaties zijn veelal eenzijdig en selectief;
 - o er leeft over het algemeen de gedachte dat staten de oplossing kunnen en zouden moeten bieden voor vrijwel alle problemen (maakbaarheidsgedachte).

- Nederland moet lidmaatschap van VN-organisaties die over een langdurige periode niet in staat zijn tot de meest nodige hervormingen te komen te heroverwegen.
- UNRWA moet zeer ingrijpend hervormd worden. Indien hier geen gehoor aan gegeven wordt dient de Nederlandse steun opgeschort en indien nodig ingehouden te worden.
- Het functioneren van internationale organisaties moet voortdurend de aandacht hebben door middel van interne controle-mechanismen. Pas wanneer structurele problemen bestreden worden kan een internationale organisatie geloofwaardig en effectief optreden.
- Ingrijpende internationale verdragen moeten gewogen worden gebracht alvorens deze worden geïmplementeerd;
- Voor het aannemen van ingrijpende verdragen en/of bij soevereiniteitsoverdracht dient de vereiste van instemming door een tweederdemeerderheid ingevoerd te worden.